

FSPOS

Finansiella Sektorns Privat-
Offentliga Samverkan

FSPOS övningsstrategi **2021-2023**

Version 1.0, 2021-06-14
FSPOS AG Övning

Sammanfattning

Den Finansiella Sektorns Privat-Offentliga Samverkan (FSPOS) är ett frivilligt samverkansforum med syfte att stärka robustheten lokalt, regionalt och nationellt inom Sveriges finansiella sektor. Målet är att öka sektorns förmåga att motstå eller snabbt återhämta sig från samhälleliga kriser. Ett effektivt sätt att bygga och upprätthålla såväl motståndskraft som krishanteringsförmåga är att öva; både enskilt och gemensamt inom sektorn. Mot bakgrund av detta har FSPOS Arbetsgrupp (AG) Övning till uppgift att planera, förbereda och genomföra samverkansövningar för aktörerna i den finansiella sektorn.

Som ett led i detta arbete har AG Övning tagit fram en övningsstrategi för åren 2021-2023. Strategin syftar till att inrikta och stödja sektorns gemensamma övningsverksamhet under den aktuella perioden. Den inriktar vilka aktörer som ska övas, vad som ska övas, på vilket sätt samt hur dessa övningar ska följas upp.

De aktiviteter som planeras inom ramen för övningsstrategin riktar sig till aktörer inom den finansiella sektorn som enskilt eller tillsammans har en påverkan på den finansiella sektorns robusthet. Målgrupp varierar dock med det specifika syfte och mål som formuleras för respektive aktivitet. Vilka funktioner som bör delta kommer tydligt kommuniceras och motiveras i god tid inför genomförandet.

Det övergripande målet med FSPOS övningsverksamhet är att stärka sektorns förmåga att hantera oväntade störningar och avbrott i den finansiella sektorn under hela hotskalan, det vill säga under såväl fredstida kriser som höjd beredskap. Detta genom att vidareutveckla sektorns förmåga till:

- samverkan och samordning
- ett samlat lägesbilsarbete
- effektiv kommunikation, såväl inom finansiell sektor som med externa intressenter
- säkerställande av de viktigaste samhällsfunktionerna
- effektiv återgång till normalläge

Arbetet med att implementera strategin kommer att följa en övergripande process som innefattar stegen *utbilda*, *öva* och *följa upp*. Under vart och ett av åren 2021-2023 kommer ett eller flera av stegen att genomföras. Syftet är att skapa kontinuitet i FSPOS övningsverksamhet och säkerställa att den bedrivs i linje med aktuella behov och det övergripande målet.

För en framgångsrik implementering av strategin krävs att organisationer som avser delta vid en eller flera aktiviteter avsätter personella resurser för detta. För att göra det möjligt för dem att ställa upp med relevanta resurser krävs god framförhållning och tydlig kommunikation avseende förväntad tidsåtgång, planerat övningsscenario och behov av specifika kunskaper.

Utifrån lärdomar och erfarenheter från genomförda aktiviteter kommer denna övningsstrategi att ses över årligen och vid behov revideras.

Executive summary

FSPOS (the Swedish financial sector's private-public partnership) is an initiative based on voluntary participation with the purpose of strengthening the resilience of the sector on local, regional, and national level. The initiative aims to increase the sector's ability to prevent and recover from societal crises. An effective way to build and maintain resilience and crisis management capability is to exercise; as individual organizations and jointly within the sector. Hence, FSPOS AG Övning (FSPOS Workgroup Exercise) has been assigned the task of planning, preparing and conducting joint exercises within the financial sector. As part of this task, AG Övning has developed this exercise strategy 2021-2023. The strategy aims to provide direction, and support, for the joint training and exercise activities during the time period in question. It outlines which actors should exercise, what should be exercised, in what way and how the exercises should be followed up.

Activities planned in line with this strategy are intended for those organizations within the financial sector that individually or together have a significant bearing on the resilience of the sector. The specific target group will vary with the purpose and objective of each activity, but will be communicated well in advance.

The overall objective of FSPOS' training and exercise activities is to strengthen the ability to manage unexpected outages and disruptions on the entire threat scale within the financial sector, that is in peacetime as well as in a heightened state of alert. This will be achieved by continuously developing the ability of the sector to:

- cooperate and collaborate
- establish a common operational picture
- communicate efficiently (internally within the sector as well as externally)
- ensure functionality of vital societal functions
- efficient transition to a state of normal operations

The implementation of the strategy will follow a process which includes the steps: *train*, *exercise* and *follow up*. During each of the years 2021-2023 one or several of the steps will be addressed. The purpose is to establish continuity in FSPOS' training and exercise efforts and to ensure activities are aligned with not only the strategy but also meet current needs and the overall objective.

A pre-requisite for a successful implementation of the strategy is that the organizations that intend to participate, in one or more activities, allocate sufficient resources/staff for this. This in turn requires clear communication well in advance as to what the expected work effort is, what the planned exercise scenario is, and if there is a need or request for any specific skills.

Based on lessons learned, this exercise strategy will be reviewed, and if needed revised, on an annual basis.

Innehåll

SAMMANFATTNING	2
EXECUTIVE SUMMARY	3
INNEHÅLL	4
INLEDNING	5
SYFTE OCH MÅL	5
ARBETSPROCESS OCH FÖRANKRING.....	6
FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR IMPLEMENTERING.....	6
UPPFÖLJNING.....	6
ÖVNINGSSTRATEGI FÖR 2021-2023	8
MÅLGRUPP	8
ÖVNINGSMÅL.....	8
ÖVERGRIPANDE PROCESS.....	9
<i>Utbilda</i>	10
<i>Öva</i>	10
<i>Följa upp</i>	11
TID- OCH AKTIVITETSPLAN	11

Inledning

Den Finansiella Sektorns Privat-Offentliga Samverkan (FSPOS) är ett frivilligt samverkansforum. FSPOS vision är att samhällsviktiga finansiella tjänster alltid fungerar. FSPOS verksamhetsidé är att genom analys, kunskapsspridning och övning stärka den finansiella sektorns förmåga att möta hot och hantera kriser, och därigenom värna samhället.

Ett effektivt sätt att bygga och upprätthålla såväl motståndskraft som hanteringsförmåga är att öva; både enskilt och gemensamt inom sektorn. I en övning får deltagarna möjlighet att lära sig av en fiktiv händelse utan att behöva betala priset för dess konsekvenser. Övningar kan även ge ökad insikt om och förståelse för vilka kritiska beroenden som finns inom – och till aktörer utanför – sektorn, samt vilka konsekvenser dessa beroenden kan få vid olika typer av händelser. Beroendeförhållandena inom och utanför sektorn är föränderliga, vilket gör att regelbundna sektorövningar är nödvändigt. Utvecklingen i sektorn och samhället i stort, med exempelvis ökande outsourcing och digitalisering, innebär möjligheter men skapar också nya beroenden, risker, hotbilder och sårbarheter.

FSPOS Arbetsgrupp (AG) Övning har till uppgift att planera, genomföra och utvärdera FSPOS övningsverksamhet. Arbetet syftar till att genom sektorsgemensamma övningar stärka sektorns förmåga att hantera störningar, större kriser och ett läge av höjd beredskap. AG Övning ansvarar även för att utveckla en flerårig övningsstrategi som beskriver FSPOS planerade övningsverksamhet, AG Övning har därför tagit fram denna övningsstrategi för åren 2021-2023. Strategin fortsätter och förvaltar det arbete som bedrivits och de aktiviteter som genomförts i linje med FSPOS tidigare övningsstrategier.

SYFTE OCH MÅL

Syftet med FSPOS Övningsstrategi 2021-2023 är att inrikta och stödja den finansiella sektorns övningsverksamhet för perioden. Målen med strategin är att:

- inrikta vilka aktörer som ska övas, vad som ska övas, på vilket sätt samt hur dessa övningar ska följas upp.
- definiera en övergripande process som ska säkerställa en kontinuerlig och ändamålsenlig verksamhet.

AG Övnings vision är att implementeringen av övningsstrategin ska stärka den finansiella sektorns förmåga att förebygga och hantera kriser. För att stärka förmågan identifieras åtgärds- och förbättringsförslag i samband med genomförande av olika övningsaktiviteter. Förslagen omhändertas antingen inom ramen för fortsatt arbete inom FSPOS arbetsgrupper eller av aktörer i den finansiella sektorn, enskilt eller

gemensamt. På så sätt bidrar FSPOS Övningsstrategi till FSPOS övergripande vision – att samhällsviktiga finansiella tjänster alltid ska fungera.

ARBETSPROCESS OCH FÖRANKRING

Som en del i framtagandet av denna övningsstrategi har en behovskartläggning gjorts. Kartläggningen är baserad på följande underlag:

- Utvärdering av FSPOS Övningsstrategi 2017-2020
- Resultat från övningsaktiviteter under perioden 2017-2020
- Övningstekniska utvärderingar från övningsaktiviteter under perioden 2017-2020
- Workshop med representanter från aktörer i den finansiella sektorn

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR IMPLEMENTERING

För en framgångsrik implementering av strategin krävs att organisationer som avser delta i en eller flera aktiviteter avsätter personella resurser för detta. Hur många resurser som behövs och i vilken utsträckning de förväntas bidra varierar med omfattning och upplägg på respektive aktivitet. Att resurser från deltagande organisationer involveras i såväl planering som genomförande och utvärdering av aktiviteterna är viktigt för att säkerställa att de aktiviteter som genomförs ligger i linje med aktörernas förväntningar, behov och önskemål.

För att göra det möjligt för deltagande organisationer att ställa upp med relevanta resurser förutsätts att AG Övning delger information om kommande övningsaktiviteter med god framförhållning. Det krävs bland annat tydlig kommunikation avseende förväntad tidsåtgång, planerat övningsscenario och behov av specifika kunskaper. På samma sätt som förväntningarna på deltagande aktörer ska vara tydliga, ska det också vara tydligt vad deltagande aktörer kan förvänta sig av FSPOS AG Övning. Det kan exempelvis handla om vilket stöd FSPOS erbjuder under respektive fas (planering, genomförande, utvärdering) eller vilken nytta deltagarna kan förvänta sig av varje enskild aktivitet. Att deltagande i planerade aktiviteter görs attraktivt är viktigt då FSPOS bygger på frivillighet.

UPPFÖLJNING

Denna övningsstrategi kommer att ses över årligen och vid behov revideras i syfte att säkerställa att sektorns förmåga utvecklas i önskad riktning. Revidering sker framför allt utifrån lärdomar och erfarenheter från genomförda aktiviteter samt utifrån årliga skattningar. Strategin kan också komma att revideras utifrån händelser i omvärlden

och/eller önskemål från sektorn. Förslag på revideringar presenteras för FSPOS styrelse som beslutar om de ska genomföras.

Övningsstrategins innehåll och omfattning kan även komma att förändras vid eventuella ändringar av FSPOS Strategiska plan för åren 2020-2023. Den strategiska planen fastställdes av FSPOS fullmäktige i september 2019.

I samband med att övningsstrategin löper ut kommer den att utvärderas i sin helhet för att bedöma i vilken utsträckning syfte och mål har uppnåtts. Utvärderingen ligger också till grund för framtagandet av en ny övningsstrategi.

Övningsstrategi för 2021-2023

Detta avsnitt inriktar vilka aktörer som ska övas, vad som ska övas, på vilket sätt samt hur dessa övningar ska följas upp.

MÅLGRUPP

De aktiviteter som planeras inom ramen för denna övningsstrategi riktar sig till aktörer inom den finansiella sektorn som enskilt eller tillsammans har en påverkan på den finansiella sektorns robusthet. Beroende på övningsscenario kan det också bli aktuellt att bjuda in ytterligare aktörer i egenskap av övningsdeltagare, observatör, motspel och/eller till att delta i scenarioutvecklingsarbetet, exempelvis Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Post- och telestyrelsen, Energimyndigheten, externa samverkanspartners eller kritiska leverantörer av el och telekommunikation.

Målgrupp kommer att variera med det specifika syfte och mål som formuleras för respektive aktivitet. Detta gäller såväl vilka organisationer som vilka nivåer och funktioner inom respektive organisation som bör delta. Riktade övningsaktiviteter avsedda för specifika aktörer i eller delar av sektorn kan exempelvis bli aktuellt under övningsperioden. Det kan vidare bli aktuellt att genomföra övningsaktiviteter som möjliggör för olika nivåer och funktioner från olika organisationer att delta under en och samma aktivitet. Att variera målgrupp möjliggör för organisationers deltagande oberoende av mognadsgrad eller vid tillfället tillgängliga resurser.

En tydlig målsättning är att både strategisk och operativ nivå i hanteringen av en händelse ska övas under åren 2021-2023.

För att säkerställa att varje aktivitet är relevant för de som bjuds in kommer AG Övning i god tid inför genomförandet tydligt kommunicera och motivera vilka funktioner som bör delta.

ÖVNINGSMÅL

Det övergripande målet för FSPOS övningsverksamhet 2021-2023 är att stärka sektorns förmåga att hantera oväntade störningar och avbrott i den finansiella sektorn under hela hotskalan, det vill säga under såväl fredstida kriser som höjd beredskap. Detta genom att vidareutveckla sektorns förmåga till:

- samverkan och samordning
- ett samlat lägesbildaarbete
- effektiv kommunikation, såväl inom finansiell sektor som med externa intressenter
- säkerställande av de viktigaste samhällsfunktionerna
- effektiv återgång till normalläge

Det övergripande målet är brett och utgör ingångsvärde vid framtagande av specifika övningsmål för respektive övningsaktivitet som planeras under övningsperioden. Specifika övningsmål möjliggör fokus på och fördjupning inom särskilda delar som ingår i respektive målområde (samverkan och samordning, lägesbildsarbete, kommunikation, snabb återgång till normalläge och säkerställande av de viktigaste samhällsfunktionerna).

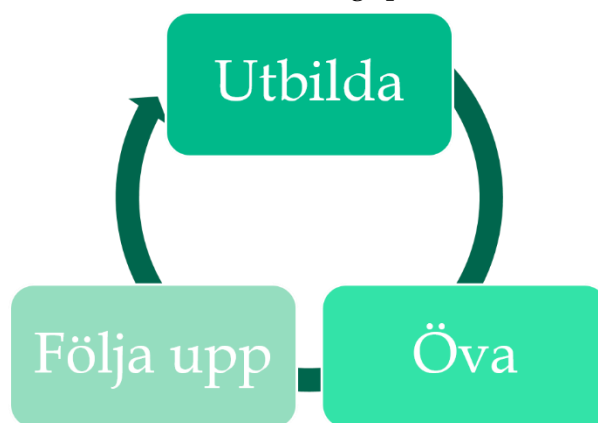
Exempel på ett fördjupningsområde skulle kunna vara cybersäkerhet. Digitaliseringen av finanssektorn i kombination med den säkerhetspolitiska utvecklingen har gett upphov till utmaningar i form av ökande cyberrisker. Därför behöver den finansiella sektorn gemensamt öka sin förmåga inom området, i nära samverkan med angränsande sektorer och leverantörer. Andra relevanta områden för sektorn att öva är finansiella kriser, informationspåverkan, delning av sektorsgemensam lägesbild samt kommunikation och budskapsformulering.

De mer specifika målen avgör hur aktiviteten utformas och vilka som bör delta. Samtliga aktiviteter med tillhörande mål ska bidra till att uppfylla det övergripande målet.

Sektorns förmåga att hantera oväntade störningar och avbrott bygger i många avseenden på respektive aktörs enskilda förmåga. Det är såtillvida viktigt att respektive aktör fortsätter att bedriva intern utbildnings- och övningsverksamhet utanför FSPOS-samarbetet.

ÖVERGRIPANDE PROCESS

Arbetet med att implementera strategin kommer att följa en övergripande process (se *Figur 1*), som förutom övningar även innefattar utbildnings- och uppföljningsaktiviteter. Syftet är att skapa kontinuitet i FSPOS övningsverksamhet och säkerställa att den bedrivs i linje med aktuella behov och det övergripande målet.

Figur 1 – Process för implementering av övningsstrategin

Utbilda

Genom utbildningar bygger deltagarna kompetens och förmåga i enlighet med det övergripande övningsmålet och behov. På så sätt är de bättre förberedda inför, och kan förväntas få mer ut av, deltagande i övningar. Givetvis innebär det också att de står bättre rustade att hantera en skarp händelse.

Utbildningsverksamheten för perioden 2021-2023 kommer att utformas i enlighet med det övergripande målet med FSPOS övningsverksamhet och de specifika övningsmål som fastställs för planerade sektorsövningar.

Samtliga förmågehöjande och övningsförberedande utbildningar i AG Övnings regi kommer att koordineras med utbildningsinsatser som genomförs av andra arbetsgrupper inom FSPOS.

Öva

Övningar stärker deltagarnas förmåga genom att de får testa och lära i praktiken. Under 2021 genomförs ingen sektorsövning utan övningar sker istället genom praktiska inslag under planerade utbildningar. Under åren 2022-2023 planeras sektorsövningar att genomföras i formerna av skrivbordsövning och simuleringsövning.

Skrivbordsövningar är diskussionsbaserade och har ett utvecklande och lärande fokus. Genom att deltagarna får höra andra deltagares resonemang och diskutera tillsammans får de en ökad förståelse för varandras agerande och förväntningar.

I **simuleringsövningar** förväntas de övade agera och vidta åtgärder på samma sätt som de skulle ha gjort i en skarp händelse. Verifieringsgraden på denna typ av övning är hög, men den är samtidigt mer komplex och kräver mer omfattande förberedelser än skrivbordsövningar. Simuleringsövningar har ett lärande och testande fokus.

Genom en kontinuerlig övningsverksamhet bygger sektorn successivt förmåga. Därmed kommer övningarna att bli mer avancerade för varje aktivitet; från övningsinslag i utbildningar år 2021 till en skrivbordsövning under 2022 och slutligen en storskalig simuleringsövning under 2023. Scenariot för simuleringsövningen planeras ta vid där scenariot för skrivbordsövningen slutar och införa nya komponenter samt ett behov av samverkan med aktörer utanför finansiell sektor. Erfarenhetsåterföring och förberedande utbildningar kommer att genomföras inför respektive övningsaktivitet. I övningsplaneringen kommer hänsyn också att tas till andra relevanta sektors- och tvärspektoriella övningar som äger rum under perioden.

Övningsscenario ska utgå från syftet med respektive övning och ge de övade förutsättningar att nå aktuella övningsmål. För att engagera och motivera de övade är det också viktigt att scenariot är realistiskt och relevant.

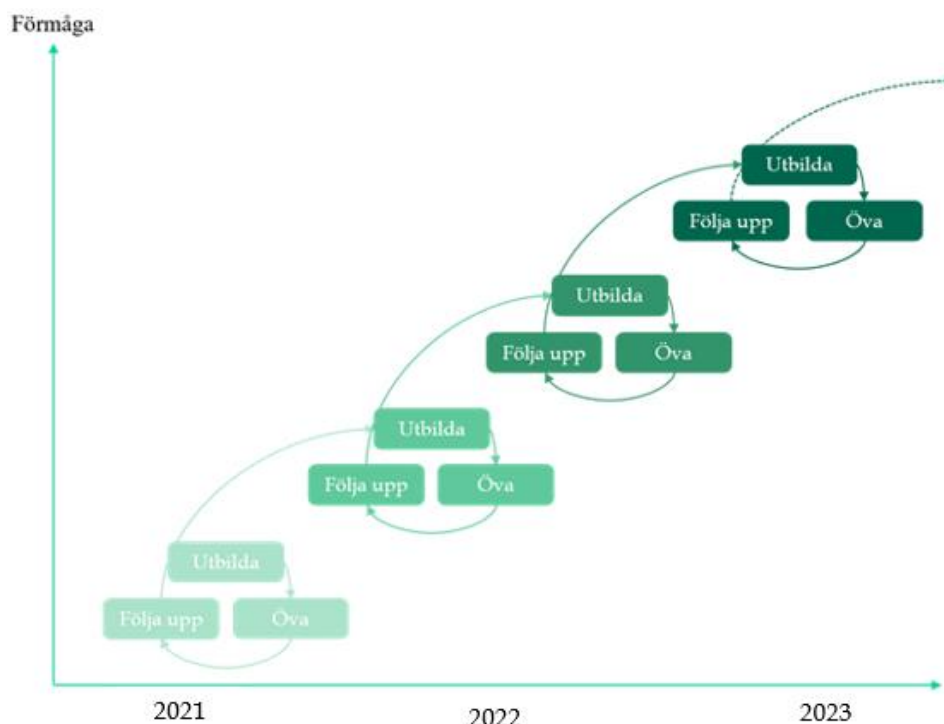
Följa upp

Genom att utvärdera och följa upp samtliga övningar kan lärdomar tillvaratas, utvecklingsområden identifieras och åtgärder prioriteras och vidtas.

FSPOS övningar utvärderas både på sektors- och organisationsnivå och med utgångspunkt i de specifika mål som formulerats för respektive övning. Utvärderingsunderlaget för sektorn sammanställs i en rapport och följs upp på ett erfarenhetsseminarium. Målet är att under seminariet omvandla sektorövergripande utvecklingsområden och risker till förslag på sektorgemensamma åtgärder. Dessa åtgärdsförslag eskaleras till FSPOS styrelse som fattar beslut och ger dem i uppdrag till någon av FSPOS arbetsgrupper eller till en eller flera övningsdeltagare. Lärdomar, identifierade behov och utvecklingsområden utgör också viktiga ingångsvärden till kommande utbildnings- och övningsaktiviteter.

TID- OCH AKTIVITETSPLAN

Under vart och ett av åren 2021-2023 kommer samtliga steg (utbilda, öva, följa upp) att genomföras, i linje med det övergripande målet för övningsverksamheten. Specifika övningsmål kommer dock att variera och därmed också upplägg och fokus på aktiviteterna. Inför varje år kommer en detaljerad tids- och aktivitetsplan tas fram och delges berörda. För mer resurskrävande övningar, exempelvis simuleringsövningar, kommer framförhållningen vara längre. På detta sätt säkerställs kontinuitet i övningsverksamheten, vilket bidrar till att sektorns förmåga ökar över tid (se Figur 2).

Figur 2 – En kontinuerlig övningsprocess ökar förmågan successivt